

Cùng Đọc tài liệu tìm hiểu về văn hóa, lịch sử của Hà Nội thông qua văn bản Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam. Dưới đây là hướng dẫn soạn bài ngắn gọn và chi tiết giúp các em nhận diện được đặc điểm của văn bản thông tin và cũng hiểu thêm nhiều điều mới về thủ đô Hà Nội.

Soạn bài Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam ngắn gọn

Chuẩn bị

- Văn bản giúp người đọc tìm hiểu lịch sử, ý nghĩa của các tên gọi: Thăng Long, Đông Đô, Hà Nội và thông tin về nhà sử học Trần Quốc Vượng.

- Phân tích, đánh giá tác dụng của phương tiện ngôn ngữ và các phương tiện giao tiếp phi ngôn ngữ; sự kết hợp của yếu tố thuyết minh với miêu tả, biểu cảm, tự sự trong việc truyền tải thông tin đến người đọc.

+ Phương tiện ngôn ngữ: nội dung, tính chất của ngôn ngữ thể hiện cái nhìn khách quan của tác giả về văn hóa Hà Nội.

+ Phương tiện phi ngôn ngữ: Hình ảnh trực quan Khuê Văn Các.

+ Sự kết hợp của yếu tố thuyết minh với miêu tả, biểu cảm, tự sự: giúp bài cho việc trình bày các luận cứ trong văn bản được rõ ràng, cụ thể, có hiệu quả thuyết phục cao vì tác động tới cảm xúc của người nghe.

- Thông tin về nhà sử học Trần Quốc Vượng:

+ Trần Quốc Vượng (12/12/1934 – 8/8/2005) là nhà sử học, một giáo sư, một nhà khảo cổ học nổi tiếng ở Việt Nam. Tốt nghiệp thủ khoa trường Đại học Văn khoa Hà Nội khoa Sử - Địa. Là chủ tịch đầu tiên của Hội Sử học Hà Nội; hà soạn thảo sách nổi tiếng về lịch sử, văn hóa Việt Nam. Việt Nam khảo cổ học, Trong cõi, Theo dòng lịch sử,... là các tác phẩm tiêu biểu của ông.

Đọc hiểu

Câu 1 trang 95 SGK Ngữ Văn 10 tập 1 Cánh Diều

- Văn hóa Hà Nội được hình thành dựa trên sự kết hợp: Trữ lượng dân gian phong phú, ca dao, tục ngữ, dân ca, chèo, múa rối, truyện cổ tích; kết tụ, chọn lọc giữa vị trí đặc địa, các lễ hội dân gian, sinh hoạt văn hóa, tôn giáo...

Câu 2 trang 97 SGK Ngữ Văn 10 tập 1 Cánh Diều

Soan bài Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam

- Người Hà Nội có truyền thống hiếu học, có điều kiện giao lưu văn hóa xã hội, thu nhận nhanh nhạy các thông tin, sống trong khu vực “mở cửa” cả văn hóa lẫn vật chất, giúp họ vừa làm thầy, làm thợ giỏi, vừa có nếp sống thanh lịch của người Hà Nội.

Câu hỏi cuối bài

Gợi ý trả lời câu hỏi trang 97 SGK Ngữ Văn 10 tập 1 Cánh Diều

Câu 1.

- Nhan đề của văn bản giúp người viết nêu bật được thông tin chính đó là văn hóa Hà Nội là một "hằng số" của văn hóa Việt Nam.

- "Hằng số văn hóa": Những yếu tố khách quan vũ trụ (còn gọi là yếu tố địa - văn hóa) cố định đã tạo ra nền tảng của một nền văn hóa dân tộc, từ đó sinh ra những đặc điểm cơ bản không thay đổi trong lịch sử (và trong tương lai).

Câu 2.

Đề tài của văn bản Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam là: văn hóa Hà Nội. Em xác định được thông qua nhan đề của văn bản, các thông tin, nội dung có trong văn bản.

Câu 3.

- Ở phần 1, thông tin được làm rõ qua phương diện: thời gian hình thành, yếu tố hình thành.

- Ở phần 2, thông tin được làm rõ qua phương diện: nghệ thuật, nguyên nhân dẫn đến nếp sống thanh lịch của người Hà Nội.

Câu 4.

- Thông tin địa lí: vị trí địa lí của Hà Nội, những sông hồ, núi, ...

- Thông tin văn học: trữ lượng dân gian phong phú, ca dao, tục ngữ, dân ca... trích dẫn các câu ca dao, ngôn ngữ...

- Thông tin về văn hóa: các lễ hội dân gian, tôn giáo...

Câu 5.

- Theo em, văn bản Thăng Long – Đông Đô – Hà Nội: Một hằng số văn hóa Việt Nam đã sử dụng phương thức thuyết minh kết hợp với tự sự, nghị luận.

- Mục đích: làm cho bài viết trở nên sinh động, có tính chính xác, khách quan, hấp dẫn và thuyết phục bạn đọc.

Câu 6.

Kiến thức mới: sự hình thành văn hóa Hà Nội và nếp sống thanh lịch của người Hà Nội.

Em thích nhất đặc điểm về lịch sử hình thành

Ở quê hương em, có một số nét đặc sắc: văn hóa ẩm thực phong phú, người dân có thể chế biến được nhiều món ăn ngon từ hải sản của vùng biển quê hương.

Soạn bài Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam chi tiết

Chuẩn bị

- Nhận diện những đặc điểm chung của văn bản (ví dụ: nhan đề / tiêu đề, đề mục lớn, đề mục nhỏ, lời chú thích, ...).

→ Nhan đề: Thăng Long – Đông Đô – Hà Nội: Một hằng số văn hóa Việt Nam. Đề mục lớn: 2 đề mục

- Phát hiện mô hình cấu trúc của văn bản (ví dụ: nguyên nhân - kết quả; trật tự thời gian, phân loại, vấn đề và giải pháp; liệt kê chuỗi sự việc; các bước trong quy trình; ...).

→ Mô hình cấu trúc của văn bản: phân loại, vấn đề và giải pháp; liệt kê chuỗi sự việc

- Tìm hiểu thông tin chi tiết trong văn bản và đánh giá giá trị, ý nghĩa của những thông tin đó với thực tiễn đời sống.

→ Văn bản giúp người đọc tìm hiểu lịch sử, ý nghĩa của các tên gọi: Thăng Long, Đông Đô, Hà Nội và thông tin về nhà sử học Trần Quốc Vượng.

- Phân tích, đánh giá tác dụng của phương tiện ngôn ngữ và các phương tiện giao tiếp phi ngôn ngữ; sự kết hợp của yếu tố thuyết minh với miêu tả, biểu cảm, tự sự trong việc truyền tải thông tin đến người đọc.

+ Phương tiện ngôn ngữ: nội dung, tính chất của ngôn ngữ thể hiện cái nhìn khách quan của tác giả về văn hóa Hà Nội.

+ Phương tiện phi ngôn ngữ: Hình ảnh trực quan Khuê Văn Các.

+ Sự kết hợp của yếu tố thuyết minh với miêu tả, biểu cảm, tự sự: giúp bài cho việc trình bày các luận cứ trong văn bản được rõ ràng, cụ thể, có hiệu quả thuyết phục cao vì tác động tới cảm xúc của người nghe.

- Thông tin về nhà sử học Trần Quốc Vượng

Soan bài Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam

- + Nhà sử học, một giáo sư, một nhà khảo cổ học nổi tiếng ở Việt Nam.
- + Tốt nghiệp thủ khoa trường Đại học Văn khoa Hà Nội khoa Sử - Địa.
- + Năm 46 tuổi, trở thành Giáo sư.
- + Đảm nhiệm nhiều chức vụ lớn: Chủ nhiệm bộ môn Khảo cổ học; giám đốc Trung tâm liên văn hoá ĐH Tổng hợp Hà Nội; Trưởng môn Văn hoá học, ĐH Quốc gia Hà Nội, Phó Tổng thư ký Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam, chủ nhiệm CLB Văn hoá ẩm thực Việt Nam, Phó chủ nhiệm CLB Nghệ truyền thống Việt Nam, Tổng Thư ký Hội Văn nghệ dân gian Hà Nội.
- + Chủ tịch đầu tiên của Hội Sử học Hà Nội.
- + Nhà soạn thảo sách nổi tiếng về lịch sử, văn hóa Việt Nam.
- + Tác phẩm tiêu biểu: Việt Nam khảo cổ học, Trong cõi, Theo dòng lịch sử,...

Đọc hiểu

Gợi ý trả lời 2 câu hỏi đọc hiểu trang 95, 96 SGK Ngữ Văn 10 tập 1 Cánh Diều. Các em bấm vào link đính kèm để xem các gợi ý chi tiết cho từng câu hỏi.

Câu 1. Văn hóa Hà Nội được hình thành dựa trên sự kết hợp của những yếu tố nào?

Câu 2. Điều gì đã tạo nên nếp sống thanh lịch của người Hà Nội?

Câu hỏi cuối bài

Các em bấm vào link đính kèm để xem các gợi ý chi tiết cho từng câu hỏi trang 97 SGK Ngữ Văn 10 tập 1 Cánh Diều.

Câu 1. Nhan đề của văn bản giúp người viết nêu bật được thông tin chính nào? Em hiểu thế nào là “hằng số văn hoá”?

Xem chi tiết gợi ý trả lời: Nhan đề Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội nêu bật được thông tin chính nào?

Câu 2. Đề tài của văn bản trên là gì? Em dựa vào đâu để xác định điều đó?

Xem chi tiết gợi ý trả lời: Đề tài của văn bản Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam là gì?

Câu 3. Trong từng phần, thông tin chính của văn bản Thăng Long – Đông Đô – Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam đã được làm rõ qua những phương diện nào?

Soan bài Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam

Xem chi tiết gợi ý trả lời: [Trong từng phần, thông tin chính của văn bản được làm rõ qua những phương diện nào?](#)

Câu 4. Để giúp người đọc hiểu đặc điểm của “văn hoá Thăng Long - Hà Nội”, tác giả đã huy động, kết nối thông tin từ những lĩnh vực nào? Hãy chỉ ra biểu hiện cụ thể của các loại thông tin ấy (Ví dụ: thông tin địa lí – “Hà Nội [...] là thủ đô tự nhiên của lưu vực sông Hồng, của miền Bắc Việt Nam”).

Xem chi tiết gợi ý trả lời: [Để giúp người đọc hiểu đặc điểm của văn hoá Thăng Long - Hà Nội, tác giả đã](#)

Câu 5. Theo em, văn bản Thăng Long - Đông Đô – Hà Nội: một hằng số văn hoá Việt Nam đã sử dụng phương thức thuyết minh kết hợp với những phương thức nào (biểu cảm, tự sự, nghị luận,...)? Hãy chỉ ra và phân tích mục đích của việc lồng ghép các yếu tố đó trong bài viết.

Xem chi tiết gợi ý trả lời: [Phương thức biểu đạt của Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hoá Việt Nam](#)

Câu 6. Văn bản đã đem đến cho em những kiến thức nào mới? Em thích nhất đặc điểm nào của văn hoá Hà Nội được đề cập tới trong bài? Hãy nêu lên một số nét đặc sắc về văn hoá của vùng miền hoặc quê hương của em.

Xem chi tiết gợi ý trả lời: [Văn bản Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội đã đem đến cho em những kiến thức nào mới?](#)

Tổng kết - Soạn bài Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam

1. Xuất xứ văn bản Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: Một hằng số văn hóa Việt Nam

Văn bản in trong tập Văn hóa Hà Nội, tìm tòi và suy ngẫm, NXB Quân đội Nhân dân, Hà Nội, 2010.

2. Bố cục

Văn bản Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: Một hằng số văn hóa Việt Nam được chia thành 2 phần:

- Phần 1: Sự hình thành văn hóa Hà Nội
- Phần 2: Nếp sống thanh lịch của người Hà Nội

3. Giá trị nội dung

Soan bài Thăng Long - Đông Đô - Hà Nội: một hằng số văn hóa Việt Nam

- Thể hiện cái nhìn và tình cảm trân trọng ngưỡng mộ của tác giả đối với những tinh hoa văn hóa của dân tộc
- Cung cấp thông tin một cách khách quan cho người đọc về văn hóa Hà Nội ở nhiều phương diện như nguồn gốc hình thành qua các triều đại, sự kết hợp giữa văn hóa dân gian và văn hóa cung đình, rồi nguyên nhân, nguồn gốc dẫn đến sự hình thành nếp sống thanh lịch của người Hà Nội.

4. Giá trị nghệ thuật

- Ngôn từ mạch lạc, phù hợp với văn bản thông tin
- Văn bản được viết theo hình thức của một văn bản thông tin với bố cục rõ ràng, hợp lý
- Thông tin trong bài viết kết hợp kiến thức của nhiều lĩnh vực như lịch sử, địa lý,...
- Bài viết kết hợp nhuần nhuyễn giữa thuyết minh và tự sự, nghị luận

Trọn bộ tài liệu [Soan văn 10 Cảnh Diệu](#)